

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Quid sit vsura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Eriam naturalis obligatio tollitur.

uilis: (quod multi DD. tenent, estque satis probabile) tamen probabilius est quod etiam tollatur obligatio naturalis, ita ut in foro conscientiae non teneatur unquam tale mutuum restituere, si velit hoc privilegio uti. ut docet Gomezus supra, ex Innocentio in cap. Quia plerique, de immunitate Ecclesiarum, & ex communi sententia DD. & Molina disp. 301. idque statuit lex, tum in poenam eorum qui talibus mutuant; tum ut omnis occasio machinationis pravae contra parentes, filiis praescinderetur. unde etiam huic privilegio non potest filius renuntiare; quia magis est in fauorem parentum, quam ipsius. Si tamen filius iuravit se soluturum, tenebitur solvere, saltem post mortem patris, quando commodè poterit. quia semper iuramentum in alterius fauorem factum seruandum est, quando absque peccato seruari potest, ut patet ex dictis supra cap. 17. Dub. 7. Potest tamen huius iuramenti peti relaxatio à Prælato: quia in fraudem legis appositum est; & aliàs lex facillè redderetur inutilis: eaque obtenta poterit non solvere.

9 Si iuratus solvere.

10 Notandum Tertio, Hanc exceptionem competere non solum filios familias, sed etiam filias familias, & parentibus eorum, & heredibus, & fideiussoribus eorum, ut patet L. 7. & 9. de S. C. Macedon. Gomezus supra.

11 Exceptio- nes, quibus filius tenetur.

Aduerte tamen, esse multos casus, in quibus filius tenetur. Primo, Si habet bona castrensia vel quasi castrensia. Secundo, Si publicè putabatur sui iuris. Tertio, Si accepit mutuum non pecuniam sed rem aliam, ut triticum, vinum, & similia, (nam lex solum loquitur de mutuo pecuniario) nisi id fecerit in fraudem legis, ut inde constaret pecuniam. Quarto, Si pecunia versa sit in utilitatem patris. Quinto, Si pater debuisset eam secundum rectam rationem suppeditare. ut si filius absens causa studiorum, accipiat mutuum necessarium ut viuat, ut emat libros necessarios, ut soluat didacta. vide Gomezium supra.

12 Ecclesia.

Secundo, Si Ecclesia vel cause pie mutuum datum sit, & dubitetur postea, num pecunia illa versa sit in eius utilitatem: non tenetur Ecclesia vel locus pius solvere, nisi creditor probet in utilitatem eius pecuniam illam versam esse. Ita habetur in Authent. Hoc Ius porrectum. C. de sacrosanctis Ecclesiis, quae translata est in Ius Canonicum, 10. q. 2. Idem dicendum, si mutuum datum sit

Oppidum.

oppido, ut patet L. Ciuitas. 27. 7. Si certum petetur.

13

Aduerte tamen, si Prælati cum consensu Capituli, mutuum nomine Ecclesiae accepit, & possit solui absque alienatione rerum immobilium Ecclesiae, solui debere, etiam si creditor non probet pecuniam in Ecclesiae utilitatem versam fuisse. Ratio est, quia ad alienationem rerum mobilium, non est opus ut constet illam Ecclesiae esse utilem. quare cum Prælati cum Capitulo habeant plenam administrationem, possunt hæc in hoc casu alienare. Si verò solui non possit absque alienatione bonorum immobilium; tunc creditor debet probare: quia hæc alienatio non est valida, nisi constet illam esse necessariam vel utilem Ecclesiae; & in hoc casu intelligenda est ista Authentica.

14

Si particularis aliquis administrationi Ecclesiae vel pij loci deputatus, mutuum nomine illius loci accepit, debet creditor probare esse conuersum in illius utilitatem; nisi tali administratori concessum fuerit tantam summam accipere, vide hac de

re fusè apud Panorm. in cap. Quod quibusdam, de fideiussionibus, & Molinam disp. 300.

Tertio, Si tutor nomine pupilli, vel curator nomine minoris mutuum accepit, non tenetur ille postea etiam maior factus solvere, nisi creditor probarit id in eius utilitatem esse conuersum. Ita communiter DD. ex L. 3. C. Quando ex facto tutoris.

15 Minor.

In his tamen casibus datur actio aduersus eum, qui nomine alterius mutuum petierit.

Quarto, Si aliquis minor 25. annis mutuum accepit, & inde se laesum deprehenderit, ut quia pecuniam inutiliter consumpsit; potest petere restitutionem in integrum, ut non teneatur, nisi quatenus inde factus est locupletior. ut dictum est cap. 17. Dubit. 9. & docet Gomezus tom. 2. cap. 14. numero 2.

17 Restitutio conceditur.

DUBITATIO III.

Quid sit usura.

Notandum est, hoc nomen in presenti negotio accipi tripliciter. Primo, Pro lucro usurario. Secundo, Pro contractu usurario unde hoc lucrum. Tertio, Pro voluntate sic contrahendi. Si accipiatur primo modo, sic definiti potest, usura est lucrum immediatè ex mutuo proueniens. Lucrum vocatur acquisitio rei supra sortem pecunia aestimabilis, & aliàs indebita. unde si mutuum tibi mille, ut definas iniquè nocere, ut soluas debitum, ut reddas depositum, non erit usura; quia nihil acquiro supra sortem, nisi quod alio titulo mihi erat debitum. si mutuum ut conseqatur amicitiam vel fauorem, non erit usura, quia amicitia non aestimatur pecunià, & quamuis fauor magni aestimetur in electionibus & suffragiis; si tamen non intendas obligare, sed solum allicere, nulla erit usura, ut statim constat.

18

Usura. Lucrum.

Immediatè, quia debet hoc lucrum prouenire ex vi pacti mutationis. si enim immediatè proueniat ex amicitia vel gratitudine, vel ex spe alliciendi mutuantem ad continuandum mutuum, non erit usura. ut autem censetur ex vi mutui prouenire, requiritur ut mutuator intenderit mutuatarium ex vi pacti mutationis obligare obligatione stricta seu iustitiæ, qualis per pacta induci solet; vel certè ut mutuatarius putet hanc mutuantis fuisse mentem.

19

Ex vi mutui.

Ex mutuo proueniens. si enim vendas rem tuam supra iustum pretium, lucraris quidem, sed hoc lucrum non est usura, quia prouenit non ex vi mutui, sed ex iniqua venditione. Idem dicendum de locatione, conductione, & similibus contractibus. unde talis non incurrit poenas usurarium.

20

Aduerte tamen, nihil referre, siue mutuum illud, ex quo tibi lucrum obuenerit supra sortem, expressum, (ut cum aliquis expressè mutauit;) an implicitum; ut cum vendit rem pluris iusto, ob dilationem solutionis; aut emit minoris iusto, ob anticipationem: dum enim venditor concedit dilationem, implicitè illi mutuat pretium usque ad tempus solutionis: & dum emptor anticipat solutionem, implicitè mutuat usque ad tempus traditionis rei emptæ. unde lucrum hinc proueniens est usurarium.

21 Mutuum expressum. Implicitum.

Ex his facillè intelligitur quid usura pro contractu

22

Usura pro contractu & voluntate.

ctu & pro voluntate. *Usura* enim pro contractu nihil est aliud, quam mutatio expressa vel implicita, cum pacto reddendi aliquid supra sortem ratione mutui. *Pro voluntate*, est voluntas capiendi lucri supra sortem ex vi mutui, quam definitionem explicat Couarr. lib. 3. variar. c. 1. num. 2.

DUBITATIO IV.

Quo iure sint prohibita usurae.

D. Thom. quest. 78. art. 1.

23 **S**uppono, *usuras* (id est contractus usurarios, & acquisitionem lucri ex his contractibus) esse prohibitas: imò haereticum esse; dicere, usuram non esse peccatum, vt definitum est in Concilio Viennensi, & habetur Clement. vnica, tit. de usuris, §. vlt. & colligitur ex multis Scripturae locis. Est contra Carolum Molinæum, qui in tractatu de commerciis n. 7. r. r. & alibi, probat usuras moderatas, quas Ius civile permittit. vide Nauarr. comment. de usuris, num. 11.

24 Sed difficultas est, quo iure sint prohibita. Quidam enim existimant, solo iure positivo interdictas esse. Ita Abul. in cap. 25. Math. q. 171. & 172. Sed dicendum est, non solum iure positivo (diuino & humano) sed etiam naturali illicitas esse: est communis sententia Theolog. & Canonistarum, vt videre est apud Couarr. lib. 3. variar. cap. 1.

Iure diuino vetita.

Quod *iure diuino*, patet Psalmo 14. vbi dicitur, *eum, qui pecuniam suam non dedit ad usuram, habitaturum in monte sancto Domini*, vbi indicatur, eum qui dedit ad usuram, non habitaturum. Ezech. 18. dicitur de eo qui dedit ad usuram, quod non viuet. denique Luc. 6. *Benefacite & mutuum date, nihil inde sperantes*, nempe vltra sortem, vt pleriq; DD. Scholastici, & Urbanus III. c. Consultuit. de usuris, hunc locum explicant. Et quamuis videatur Dominus ibi tradere consilium perfectionis Christianae, vt beneficium proximo, eique mutuum demus, etià nullum simile beneficium ab ipso speremus: tamen ille etiam sensus est probabilis, & colligi potest ex illis verbis, argumento à maiori; vt inquit Sotus lib. 6. q. 1. art. 1.

Iure Canonico.

25 Quod etiam *iure Canonico*, patet ex Decreto causa 14. q. 3. & 4. & ex Decretalibus toto titulo de usuris. & ex 6. Decretalium eodem titulo. & Clement. de usuris.

Iure naturali.

26 Deinde quod etiam *iure naturali* sint illicita, probatur; quia est contra Ius naturae; vt idem bis seu duplici pretio vendatur. Item vt vendatur id, quod non est vendentis: atqui is qui usuras accipit, vendit idem bis, & vendit id quod non est suum: ergo peccat contra Ius naturae. Minor probatur, quia qui usuras accipit; vel accipit eas pro sorte, & sic pro eadem re duplex pretium accipit, nempe summam sorti aequalem, & praeter ea usuram; vel accipit eas pro vsu sortis, & sic vendit alteri vsum rei non suae, sed ipsius: nam per mutuum transfertur dominium in mutuatarium, & consequenter etiam vsus rei. Item vsus rei illius non distinguitur à substantia rei, si aestimationem spectes: nam vsus illius est alienatio, & quasi consumptio substantiae: ergo pro vsu rei, & pro substantia rei non potest distinctum pretium accipi. vide Couarr. supra numero 5. vbi adfert testimonium Aristotelis, Plauti, Catonis,

Ciceronis & Aristophanis contra usuras.

Dices, Non desunt alij tituli usurariis, ratione quorum videntur posse accipere supra sortem; vt ratione temporis, quo alter pecunia vitur: ratione obligationis, qua se obligat ad non repetendam sortem intra certum terminum: ratione carentiae pecuniae, quia interim priuat se facultate ea vtendi: denique ratione laboris mutuandi, scribendi, numerandi.

27 *Qui tituli possint obtemdi.*

Resp. Titulum, quo usura accipitur; proprie esse vsum pecuniae ad certum tempus concessum: ceteri tituli proprie & per se non sunt usurarij, sed tantum quatenus implicite in illum recidunt: quod fit, dum exceditur in aestimatione. Itaque ratione temporis nihil accipi potest, quia hoc nihil esset aliud quam accipere ratione vsus tanti temporis. Ratione laboris scribendi & numerandi dum datur & restituitur mutuum, aliquid exigere potest, vt docet Siluester ex Hostienfi v. Usura. r. nu. 32. & Nauarr. cap. 15. nu. 209. ratio est; quia hoc totum fit in gratiam mutuatarij, estque nauatio operae pretio aestimabilis. si tamen iusta aestimatio excedatur, praesumetur usura.

28 *Labor numerandi.*

Ratione obligationis non repetendi & ratione carentiae pecuniae, quae duo parum differunt; an aliquid accipi possit, dicemus infra.

Ex his patet, usuram eodem iure vetitam, quo furtum; ac proinde esse intrinsecè malam, si formaliter consideretur. sicut enim intrinsecè malum est, accipere rem alienam inuito iusta ratione domino: ita etiam intrinsecè malum est, exigere lucrum supra sortem ex pacto mutui seu titulo mutui. vnde nulla dispensatione possunt fieri licita. Potest quidem Deus tibi concedere, vt vltra sortem possis exigere, sed tunc tamquam Dominus omnium hoc tibi donabit; & sic non exiges praecise ex vi obligationis inductae per pactum mutui, sed ex donatione Dei, qui est Dominus omnium. sic Israelitae spoliantes Aegyptum non commiserunt furtum, aut aliam iniuriam.

29 *Sunt intrinsecè mala.*

Indispensabiles.

Sed contra Obijcitur Primò; Deuteron. 23. *Non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam, nec obiectio- fruges; nec quamlibet aliam rem; sed alieno. & nes. c. 18. Fenerabis gentibus multis, & ipse à nullo finis accipies*: ergo licitum est, saltem ab infidelibus exigere usuras.

Respondeo negando consequentiam. nam in priore testimonio illis verbis (*sed alieno*) vel significatur tantum permissio usurarum erga infideles, maioris mali vitandi causa, nè videlicet suos fratres usuris exhaurirent; sicut exponit D. Thomas q. 78. art. 1. ad 2. vel conceduntur usurae erga infideles, qui erant hostes Iudaeorum; quos Iure poterant rebus suis siue artificio, siue vi spoliare: ita Ambros. l. de Tobia cap. 8. In secundo non dicitur *fenerabis ad usuram*, sed *fenerabis*, id est, mutuum dabis; & significatur benedictio custodientium legem: videlicet, tantas fore eorum opes, vt multis gentibus possint dare mutuum. vide D. Thomam supra, & Couarr. lib. 3. var. cap. 1. nu. 7.

Obijcitur Secundò, Ius civile permittit usuras, & ad eas exigendas concedit actionem; si tamen per stipulationem de eis conuenit, vt patet L. 1. 2. & alii, C. de usuris. atqui si Iure naturali essent vetitae, id non latuisset acutissimos illos Iureconsultos. Ob hoc argumentum Car. Molinaeus lib. de commerciis, num. 6. & sequent. concedit usuras moderatas esse licitas, quales praescribuntur

30 *Obiectio.*

31

L. Eos